

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2017-01-13
Besvaras senast
2017-01-27

Till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:224 Papperslösa barn

Gränspolisen i Region Syd har från Malmö stads fem socialnämnder efterfrågat uppgifter om ett par hundra personer som är efterlysta och ska utvisas. Polisen har begärt att stadsområdena kontrollerar om personerna finns i socialregistret och att de i så fall skickar över deras hemadresser eller ”andra uppgifter om var personerna vistas”.

Alla stadsområden har lämnat ut de begärda uppgifterna. Med den informationen har gränspolisen kunnat hitta en efterlyst familj från Bosnien bestående av två vuxna och två barn på tre respektive åtta år.

Gränspolisen menar att kapitel 17 i utlänningslagen bryter socialnämndens normalt sett stränga sekretess. Där står att socialnämnden ”ska lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden” om till exempel Polismyndigheten begär det och uppgifterna behövs för att ”verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning”.

När gränspolisen tidigare har eftersökt denna typ av uppgifter hos skolor och barnpsykiatri har det lett till omfattande kritik. Därför har denna lagstiftning inte använts i så stor utsträckning. I gränspolisens regleringsbrev från regeringen står att myndigheten ska ”avsevärt öka andelen verkställda beslut”. Det tolkar gränspolisen som att de ska använda utlänningslagens 17:e kapitel i större utsträckning.

Det finns inte längre några fredade zoner, enligt myndigheten, som menar att de också har rätt att begära ut uppgifter från kommunen om var papperslösa barn går i förskola eller skola, om uppgifterna behövs för att verkställa utvisningsbeslut. Gränspolisen har förklarat att ”det här är bara början”. Ytterligare 600 personer kommer att eftersökas på samma sätt.

I socialtjänstlagen finns bestämmelser som pekar på att gränspolisens agerande är otillåtet. I alla fall när det rör barn. Lagens andra paragraf säger att barnets bästa särskilt ska beaktas vid åtgärder som rör barn. Den otrygghet det skapar för barnen och risken för att barn inte vågar gå i skolan eller söka den vård eller hjälp de behöver kan inte anses förenlig med principen om barnets bästa.

Även barnkonventionen, som regeringen vill göra till svensk lag, talar emot gränspolisens agerande. Förbudet mot att diskriminera ett barn är en

grundläggande del av barnkonventionen. Där innefattas diskriminering på grund av legal status.

Enligt skollagen har papperslösa barn rätt att gå i skolan. Lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd ger papperslösa barn rätt till vård på samma villkor som andra barn. Hur ska dessa rättigheter efterlevas om barnen riskerar utvisning när de försöker få tillträde till dem? Vad är de värda när de inte respekteras i praktiken?

Gränspolisens agerande gör att några av de mest utsatta människorna i vårt land blir ännu mer utsatta. Skolor och förskolor förlorar den viktiga funktion de har som skydds nät för barn som far illa eller på olika sätt är utsatta.

Socialtjänsten har kontakt med de mest utsatta i vårt samhälle och fungerar ofta som det yttersta skydds nätet. Det kan handla om människor som mår mycket dåligt och lever med trauman. När kontakt med socialtjänsten innebär risk för att utvisas försvinner detta skydds nät. Genom gränspolisens agerande blir såväl socialtjänsten som skolan och barnpsykiatrin tvingade att agera angivare.

Det finns flera fall där utlänningslagen krockar med annan lagstiftning på ett sätt som skapar problem för just barn. Genom propositionen *Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv* (prop. 1996/97:25) genomfördes en förändring i lagen om vård av unga (LVU) som innebar att utlänningslagen alltid går före vid en lagkollision med LVU. I flera fall har beslut fattats om att utvisa barn som tvångsomhändertagits tillsammans med de föräldrar som förvaltningsrätten konstaterat saknar förmåga att tillgodose barnets behov.

Vänsterpartiet har vid flera tillfällen påtalat detta problem och krävt åtgärder för att säkerställa att en utvisning av den som är tvångsomhändertagen med stöd av lagen förutsätter godkännande av socialnämnden. En regering som vill göra barnkonventionen till lag bör ta frågor om barns utsatthet på allvar.

Mot denna bakgrund vill jag fråga statsrådet Åsa Regnér:

1. Avser statsrådet att ta initiativ för att ändra lagen om vård av unga (LVU) så att utvisningar av tvångsomhändertagna med stöd av lagen förutsätter godkännande av socialnämnden?

2. Avser statsrådet att ta initiativ för att gränspolisen ska respektera barnkonventionen samt socialtjänstlagens bestämmelser om barnets bästa?

3. Avser statsrådet att ta initiativ för att se till att rätten till skolgång och rätten till vård efterlevs fullt ut?

.....

Christina Høj Larsen (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors